

ESTICA
A. 5085

64.

869

1268

Desiderium ejus tribue illi, & petitiones laborum ejus ne deneges ipsi. Tribue ipsi secundum cor suum, & omne consilium ejus confirma. Regiam istam familiam prole mascula clementer adauge, ne extinguatur lucerna in Israel, neve de stirpe ejus vir auferatur qui sit princeps in Israel; sed maneat cunctis diebus coram te in regno quod elegisti ut esset nomen tuum ibi. Provideat igitur Dominus, Deus spirituum omnis carnis, de stirpe Regia virum, qui sit super multitudinem hanc, & possit exire & intrare ante eos, ne sit populus Dei, tanquam oves absq; pastore.

Tibi verò GUSTAVE Rex, Pater Patriæ meritissime, qui prælia Domini geris, per quæ Deus ædificat apud nos deserta seculorum, factas sepit ruinas, & concussas reparat semitas ut Jerusalem habitari possit; per quem deniq; Deus cornu gentis nostræ in sublime evehit, quas gratias agemus? quam gratitudinem reddemus? Agendis gratijs voxet Spiritus deficiunt: opera & facta nostra minoris sunt, quàm ut tantorum erga nos meritorum partem aliquam assequantur vel exæquent. Grati fatemur, hanc te cum Mose quærelam rectè instituere. Cur, Deus, imposuisti pondus universi populi hujus super me? Num ego concepì multitudinem hanc, ut dicas mihi, porta eos in sinu tuo, sicut nutrix solet portare infantem suum. Grati agnoscimus
ca.

ORATIUNCULA

De

Revolutâ periodo Bellorum Gothicorum extra patriam

Sub

POTENTISSIMO ET INVICTISSIMO

Heroe

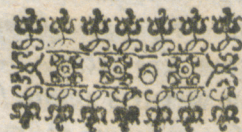
GUSTAVO
ADOLPHO

Svecorum, Gothorum, Vandalorumq; Rege celsissimo, Magno Principe Finlandiæ &c.

QVAM

Anno 1632. 24. Aprilis in Regiâ Svecorum Academiâ, quæ est Ubsaliæ, recitatam, tandem 9. Decemb. ejusdem Anni, additis nonnullis interea gestis, typis excudi curavit

MATTHIAS E. MYLONIUS
Arosiensis, S. R. M. Alumnus.

UBSALIÆ,

Imprimebat Eschillus Matthiæ.

Reverendissimo in Christo Patri ac Domino,
DN. JOHANNI RUDBECKIO
 S.S. Theologiæ & Philosophiæ Doctori Eximio,
 Diecepsios Arosiensis Episcopo amplissi-
 mo, patrono suo magno & mecenati
 omni honoris & devotionis no-
 mine æternum venerando.

U T E T

Reverendis, Clarissimis & Excellentissimis Viris
M. Eliæ Olai, Ecclesiæ Arosi- **M. Erico Holstenio, apud**
ensis Pastori, vicinarumq; *Schedwimontanos Pastori vi-*
Præposito meritissimo, & sa- *gilantissimo, promotori, ho-*
eri ibidem Synedrj Assessori *spiti, & præceptori perpe-*
primario, fautori benignissi- *tuo amore prosequendo.*
mo, colendissimo. **M. Gabrieli Holstenio in**
M. Petro Jonæ Helsingo, *Gymn. Arosiensi S.S. Theol.*
in Moora Pastori fidelissi- *Lectori, & p. t. Rectori dili-*
mo, Evergeta & Præceptori *gentiss. benefactori & præ-*
plurimum observando, *cept. reverentèr suspiciendo.*

S. P. D.

Quemadmodum, Amplissime Præsul & Viri Admo-
 dum Reverendi, omni Reip. tum demum benedicti, cum viri
 sapientiæ & virtute excellentes eam regunt: ita non sine gaudio
 intuemur nostram patriam, quam Divina Gratia dignata est
 Belli, pacisq; moderatore prudentissimo. Quoquo n. Sveciam
 spectes, siue Politicum, siue Ecclesiasticum statum; refert ima-
 ginem Gostavianæ virtutis omnia subditorum suorum salutè
 accommodantis. Quam rerum nostrarum fortunam invidis o-
 culis conspicientes vicini nostri suis technis & infestis insuper ar-
 mis nobis præceptum iuverunt: verum Fortitudine Potentissimi
GUSTAVI ADOLPHI Regis nostri clementissimi, patria pa-

tris verè Heroico animo hostes ipsi in nos structis malis irretiti
 conciderunt. Sittiant nostrum sanguinem Poloni, molietur no-
 bis perniciem illa orbis pestis Papa; verà tamen in Deum pieta-
 te, & vigili magistratus nostri diligentia nobis teetis non modò
 non nocebunt, sed etiam in orbem redyisse & modernis inesse pri-
 scam Gothorum virtutem, qua teneatur pari libertatis sua amo-
 re, fatebuntur. Veterum enim Gothorum trophæis longè majora
 in his ysdè nobis vicinis provincijs à S. R. M. nuper sunt erecta.
 Jucundà hujus rei consideratione motus, adhuc consultis. Jo-
 annis Loccenij J. U. D. Hist. & Eloq. Prof. p. t. nunc
 Magnifici Rect. hortatu suffultus, hanc victoriarum Gothica-
 rum revolutam periodum non meritis quidem coloribus, sed quo-
 rumq; in tanta excellentia fastigio à meâ tenuitate attingi poterat,
 oratiunculâ hac delineavi. Vestris verò nominibus, Dignissime
 Præsul & Viri Clarissimi, ideo potissimum inscripta prodit,
 quod vos meorū studiarum & qualis qualis fortuna quasi Deos
 habeam. Et licet in me nihil adhuc agnoscam quod vestrorum be-
 neficiorum, & spei de me benigna speciem saltem vobis, alijsve re-
 presentare possit; tamen quia pio sacri vestri Synedrj decreto &
 liberali ejusdè subsidio Muzarū suavi commercio in Academiâ pa-
 triâ mihi uti contigit, bonâ spe erigor fore, ut, si modò mihi ipse
 benè velim, aliquando ad Deū vel quadantenus saltè fieri possit.
 Interea ut & ego, cum Reverendissimi nostri præsulis indefessa
 vigilantia in promovendis literarum studijs, inter alios exem-
 plū statuerer, cū etiam ut aliquam gratitudinis significationē tā-
 tis meis fautoribus relinquerem, hac ingenij mei primitias Rev.
 vestre Dignitati, vestrisq; Reverentijs cōsecrare volui, nequaquā
 dubitans, quin huic meæ protervia veniā detis, & quæ meritis jū-
 dudum vestrum fecistis, eum dehinc pristino amore prosequa-
 mini. D. T. O. M. VV. RR. diutissimè incolumes servet, prote-
 gat, tueatur. Ubsalæ 10. Decemb. A. D. 1631.

Rdx. V. Dignitati, VVq; RR. addictissimus cliens
 MATTHIAS MTLONIUS.

Humanitatis Studiosis S.

Tanta fuit hodieq; est Gothorum virtus, ut quoe exoticas oras passibus suis peragrarunt, tot, non dicam cursibus, sed victorijs suis emensi sint, totidemq; fortitudinis suæ vestigia post se reliquerint. Quot olim in *Italiam, Galliam, Hispaniam & provincias Teutonicas Megapolin, Pomeraniam, Borussiam, Livoniam &c.* effusi trophæa passim erexerint, nulla unquam ex animis hominum delebit oblivio. Nam & istic erecta firmiterq; impressa extant. Sed & hodiè virtus Gothica in orbem redijt, cursusq; victoriarum Gothicarum extra patriam revolutus est; & ita revolutus est, ut sub *invictis. Heroe GUSTAVO ADOLPHO*, Rege nostro Clemētissimo, qui *Augusto* felicior, *Trajano* melior, magis magisq; emineat & indies emineat. Quod ut proprium ac perpetuum sit S. R. M.ⁱⁱ & pax optata nos tandem reviset, ex intimo cordis recessu Deum rogamus. Cum autem literarum humaniorum virtutumq; cultu ornatissimus juvenis *Dn. Matthias Mylonius Arosiensis S. R. Mis Alumnus* pietate erga Patriam ductus de Periodo Victoriarum Gothicarum doctam & elegantem scripserit Orationem eamq; à meridie *precibus vespertinas* ex memoriâ recitare decreverit, Humanitatis Studiosos amantèr & amicè rogatos volumus, ut dicto tempore locoq; frequentes adesse, & materiæ dignitati & laudato juvenis studio vacuas aures dare velint. P. P. A. D. 24. April. CIO. IOE. XXXI.

JOANNES LOCCENIUS J. U. D. Historiarum Ordinarius & Eloquentia extraordinar. Prof. p. t. Regionum stipend. Inspector.

ORATIUNCULA

De

Periodo Bellorum Gothicorum extra Patriam.

Agnifice Dn. Rector, Generosi Dn. Barones, Admodum Reverendi & Excellentissimi Dn. Professores, Clarissimi Dn. Magistri, Tuq; Nobilissima & Doctissima studiosorū corona, Duo sunt tempora, quæ omnia omnium hominum negotia moderantur & in vitā nostrā habent vim maximam; Pax & bellum. Illa Religioni & honestis legibus patrocinator, magistratum auctoritatem, subditorum incolumitatem, ^{Pacis commoda} in super totum Reipub. corpus tuetur. Literarum studijs, quæ sunt origo & fons reliquæ felicitatis in Republicā, hospitium ac benignitatem exhibet, ut ita pietati & honestis moribus imbui possit tenera juventutis ætas. Sub pace nullis polluitur stupris domus casta: liberi defunctorum parentum iusta securè peragunt, & hereditates adeunt: omnes tum artes, artiumq; nutritrix agricultura exercetur: commercia & terrā & mari sine ullo metu hostili fiunt. In summā: securi quæ corpora, quæ conscientias quæ fortunas, quæ

Belli in-
commo-
da,

famam & existimationem vivunt subditi. Sin verò
armis res experienda est, & belli fortuna tentanda,
quid magis apud eos hostes, qui jura belli non respici-
unt, frigescit quàm pietas? Quid legibus apud eos
contemptius? Magistratum vilescit auctoritas,
dissipato cœtu docentium ac discipulorum oberrant &
quandoq; exulare jubentur jucundissimæ Musæ: pro
pietate, horrenda Dæmoniorum obtestationi, pro ho-
nestate depredationibus affvescit juventutis flos. Ra-
piuntur virgines, pueri: divelluntur liberi à paren-
tum complexu, matres familiarum patiuntur quæ vi-
ctoribus collibuerint, sacra & profana exspoliantur,
cædes, incendia fiunt, tandem armis, cadaveribus,
sanguine, luctuq; omnia complentur: in solitudinem o-
mnia rediguntur. Quãvis itaq; pax illa optima rerû, si
possit haberi, bello omninò sit præferenda, & ardenti vo-
to à quo vis Christiano exoptanda, interdum tamen usu
venit, ut, juxta tritum sermone proverbium, Non diu-
tius liceat pace frui quam vicinus velit: cujus mo-
litionibus savis, consilijs cruentis, armisq; infestis in-
tempore obviam ire necesse est, nisi velis religionem,
legesq; & libertatem in discrimen vocari, nisi velis te,
& tuas possessiones ipsius prædam fieri. Quare pa-
cem voluntas, bellum imperat sæpè necessitas: & ut
sine injuriâ in pace vivatur, confugiendum nobis sæpè
est

est ad bellum, si uti non licet pace. Nam, ut ait De-
mosthenes, ὡς ἀλλοτρίοις ἐχθρῶν ἀντιπαρὶστέον, Bel-
lum, ait, honestum turpi paci est antefendum. Cum
autem S. R. M^{ta} Bellum necessitatis ergò extra Re-
gni fines suscepit vera Religionis & avita liberta-
tis defendenda causâ, animus est aliquid impræsenta-
rum differere de Periodo bellorum Gothicorum ex-
tra patriam: quomodo scilicet mascula Gothorum,
virtus olim in externos declarata, iterum in Potentis-
simo & Invidiosissimo GUSTAVO ADOL-
PHO Rege nostro Clementissimo non reviviscat so-
lum, sed longè etiam illustrior conspiciatur. Mate-
ries, fateor, non indigna ulteriori consideratione &
ingenui hominis dissertatione; verum si ab ovo ad ma-
la repetatur, non hujus horule, non immaturi mei ju-
dicii & hesitantis lingvæ, sed potius quæ vel Cæsarem
vel Ciceronem redivivum exposcat. De magno ta-
men cumulo pauca quedam, idq; hortatu Consultissimi
Doctores Joannis Loccenij Historiarum & Eloquen-
tiæ Professoris, & p. t. Regionum alumnorum inspe-
ctoris gravissimi, Præceptoris mei & Fautoris æter-
num observandi nunc delibabo, quæ præsentii instituto
accommodata videbuntur. Quod cum pro tenuitate
ingenij mei facere aggredior, vos omnes, Auditores
N. N. ut benignis auribus, animisq; & mutuâ rerum
gestarum congratulatione adesse dignemini, officio-

Propo-
sio.

ssi-

Confr-
matio.

sisimè contendo. Pericles laudat Remp. Atheniensium, quod & ad bellum, & ad pacem esset paratissima, omnibusq; rebus instructissima: quod tàm maximè fieri putabat, cum domi inter se concordant cives, nihil civilis dissensionis invicem disseminant, sed id unicè agunt, ut suâ ipsorum harmoniâ & jucundo concordia vinculo uniti, pravas aliorum spes invadendi patriam cobibeant & rescindant: Foris verò & adversus hostem fortitudine & rerum gerendarum prudentiâ caueant, adversario & contranitenti metui atq; terrori sint. Utrinq; laudem meruisse Remp. Gothicam in confesso est; nam ut concordia studium nunc volens pratervolem, quod illustre adèd ac conspicuum in illis fuit, ut regnante Bericone in Sveciâ, cum nonnihil inter eos discordia gliscere cœpisset, potius voluntarium exilium, potius discriminum plenas expeditiones elegerint, quam tristem discordantis patriæ faciem ac ruinam intueri: hoc ipso testantes non majorem potuisse genitrici patriæ gratitudinem à se declarari, quàm ubi eam concordem expurgatis secum factiosis ac sceleratis civibus, reliquissent. Fortitudinem vero & rei militaris peritiam cum altius animo repetimus, non difficile erit dicere cum Herodoto & Procopio, Gothos fuisse Thracum ac Barbarorum fortissimos: quippè quibus nec animus, nec disciplina militaris omninò defuit. Alebantur militiæ bono pueri,

quos

Gothi
Anno 4
Dil. 936.
Duce Bericone
patriam mi-
grant. Jo-
an, Mag.
l. 1. c. 14.

Consult.
Doctos
Loeceni-
us Dissert
3. de Sue-
cis.
Gotho-
rum ve-
tus disci-
plina mi-
litatis.

quos non alea, non tessera, non pila, nec ullus lusus puerilis delectabat, sed qui ante annos animum gerebant, planè virilem ac corpus laboris tolerantissimum. Quid quæso eorum educatione rigidius? vix enim è cunctis erepserant, cum in balneis calidissimis ad sanguinem usq; cœdebantur; deindè in algidissimam aquam demergebatur, ut inde compactiora membra referrent. Quid illis tolerantius? bonam quippe cutis partem in maxillis & mento pueris suis ressecabant, ut barbâ rârâ, hispidâ & deformi hostes terrore afficerent ac attonitos redderent. Quid insuper animos ac juvenilia corpora ad militiam magis præcolit, quàm venatio? certè Gothorum filios huic studio sicut & basti-
ludijs ab incunte atate deditos, caloris, frigoris, laboris & inedia patientissimos, fortune deniq; bellicæ quoquo inclinanti superiores ac invictos reddidit. Nec hæc præludia animis filiorum suorum satis voluntatem tractandorum armorum in generare arbitrabantur, nisi Regum filijs hoc calcar adderetur, ut qui manus militiæ non dum sustinisset, nec armis idoneus ab externo quoquam principe judicatus esset, eum Pater & publicâ & privatâ suâ mensâ indignum censeret. Hinc factum est, cum tam rigidâ educatione, diligenti exercitatione, & acribus stimulis inauditisq; excitassent & preparassent filios suos bellis, ut Martem, quæ apud se natum gloriabantur, indeq; ante alios Deo di-

Heider.
Syft. Pol.
p. 695.

Consult.
Doct.
Loc. de
per. mis-
lit. Go-
thorum
Diss. 2.

Joannes
Magnus
l. 1. c. 9.

B

vi-

vina veneratione dignabantur, non varium, non ad-
versum, sed semper secundum, propitiumq; sibi habue-
rint. Postquam enim in Bericonis sententiam uno
ore omnes consensissent, & patrium solum pro patriæ
incolumitate vertere decrevissent, tam latè arma cir-
cuntalère, ut cum præclare facta eorum intueris, non
unius gentis, sed totius orbis gesta existimes. Tan-
toq; olim ex Specia agmine, quanto ex equo illo Tro-
jano, prodierunt fortissimi illi, qui orbis Domitores do-
muerunt suâ potentiâ. Quid Alexandro majus? quid
Pyrrho Epirotarum Rege in bello felicius? quid Cæsa-
re fortius? Alexander tamē Gothos evitandos censuit,
Pyrrhus exhorruit, Cæsar declinavit. Magnum sanè
nomen Gothorum! in quorum laudē nunc excursurus,
non omnia, verum quæ cū sumis regibus ac regionibus
gesserint, vobis, sed strictim ob oculos ponam. CYRO
Rege Persarum Potentissimo nec arte, nec Marte ces-
serunt: nam inexplibilem ejus sitim, quâ per falsas
Tomyridis Gothorum Regina nuptias regnū tantum
eorum, quod tunc temporis erat in Scythia, indefinen-
ter appetivit, masculè restinxerunt. Et licet cum
ad arma deventum fuit, fortuna primo conflictu Cyro
abblandiri visa esset, & filium Tomyridis ebrietate &
castrensibus delicijs circumventum oppressisset, nequa-
quam tamen eo sublato, Gothorum illicò animis ju-
stam causam ulciscendæ injuriæ avulsam sensit, sed po-
tius

Bellum,
cum Cy-
ro,
Herodot.
lib. 3.
Joannos
Magnus
l. 3. c. 2.

tius Gothos suâ sevitia irritatos cladem magnam ma-
jori compensare coëgit. Regina enim occisi filij vin-
dex, cum videret non virtute, sed dolo & occasione bo-
stis filium succubuisse, ipsa adversus hostem refurgit,
eumq; in incommoda loca, sibi verò peropportuna per-
tractum cū omni omnino exercitu profligavit, & ca-
put Cyri abscissum in uterem sanguine plenum conje-
cit, additâ hac exprobratione: Satia te sanguine quē
sitijisti, cujusq; insatiabilis semper fuisti. Laude-
tur etiam DARIUS, & sit unus ex septem illis, qui
Persas in libertatem asseruerunt, non tamen ANTHI-
NUM Gothorum Regem quantumvis felix superavit;
sed postquam bona exercitus sui partis jacturam fe-
cisset, turpi fugâ ad suos redijt. Nec est quod alium
quàm suam ipsius superbiam hic accuset, cum præmo-
nitus à Gothis noluerit bello abstinere: per munera e-
nim illi donata, quæ erant AVIS, MUS & RANA, in-
nui volebant: nisi Darius tanquam Avis avolaret,
aut tanquam Mus terram, aut tanquam Rana a-
quam subiret, suorum tela non posset effugere.
Effugere? equidem communis illi cum filio XERXE
fuga turpissima. Hic enim cum injurias patri à
Gothis illatas ultum ivisset, hostem iteram provocas-
set, & totum adeò exercitum in manus hostium pro-
didisset, solus exemplum inconstantis fortunæ & testis
commissæ pugna evasit. Largior quidem Gothos

Joannes
Magnus
l. 3. c. 2.
Bellum
cum Da-
rio.

Bellum
cum Xer-
xe.

Bellum
cum Phi-
lip. Rege
Maced.
Joannes
Magnus
l. 3, c. 10.

nonnunquam alijs bello inferiores fuisse, ita tamen ut
fortune & adversitatibus eos succubuisse non dicam, sed
qui pristinae vigilantiae admoniti, rerumq. futurarum
providi facti, vires collapsas strenue recuperarint, vi-
cesq. hosti aquas reddiderint. Licet enim PHILIPPUS
Macedonum Rex eos, quos virtute vincere desperavit,
fraude & sub specie quadam amicitiae aggressus sit, vi-
ceritq. cladem tn. illam Gotbi more suo in Macedoni-
bus vindicarunt, cum SOPRYONA Alexandri il-
lius Magni Ducē ac Praefectum Ponti cum 3000. mili-
tibus ad internecionē delerent. Hac animi magnitudi-
ne aliquandiu Scythicis terminis se continuerunt Go-
thi, donec sub Commosito Rege eorum sapientiā ac
prudētia laudatissimo in Daciam, Moesiā ac Thra-
ciam progredierentur, ubi varias strages longē lateq.
dederunt, varia etiam trophaea de devictis gentibus
reportarunt. Hic etiam percussus, initumq. est vi-
cinitatis foedus cum Augusto Romanorum Impe-
ratore: vidit enim prudens Imperator gentem Go-
thicam armis insuperabilem non vi, sed benevolentiae
officijs contineri posse. Fide verò semel data diu
steterunt, & foedus ita initum sartum tectumq. à sua
parte usq. servarunt, donec sordidum illud avaritiae
mancipium Domitianus Romanam Remp. Tyrannide
sua vexare inciperet, tum enim vel insolentis domi-
nationis Domitiana intolerantes, vel diuturni otij, à
quo

quo mirum quā abhorrerint, pertasi, à Romanis
tandem deficiunt. Hinc cruentissima duae pugnae in-
ter Dorpaneum Gothum & Domitianum, quarum
prior Reip. Romanae sustulit virum militaris indu-
stria peritissimum & ejus exercitus facile principem
oppium Sabinum. Posterior verò praterquam quod
occisorum ruinā non minoris constiterit, etiam Go-
this tributa pendere coegit. Hac illa inclyta mayo-
rum nostrorum ausa! hac veterum Gothorum praecla-
rè facta! hi deniq. sunt stimuli qui cordati cujusq. &
patria amantis animum titillant & erigunt. Quod
cum etiam vos, Auditores Lectissimi, non parum mo-
vere video, spero bonā vestrā cum venia fore, si di-
cendo paululum adhuc provebar & majorum nostro-
rum vestigia per Italiam, Gallias, Hispanias, &
Germaniam, sed cursim premam. Fuerunt Gothi
multis retrò seculis Romanis aliās benevolentia &
amicitiae vinculo, foedereq. conjuncti, aliās urgente i-
ta libero eorum imperio inimicitijs disjuncti; idq. vel
maximè ideo, quod Romani saepius è faucibus quasi in-
fensorum hostium erepti & à Gothis iterum atq. ite-
rum defensi parum gratiae, quin imò odium beneficio-
rum premium reposuissent. Quo nomine commoti
multi Gothorum, omnium autē maximè Alaricus Go-
thicorū Regum facile princeps, qui ducentorum millium
benè armatorum agmine succinctus Pannonias, Illyri-
cum

cum & Noricum cum prima parte Italia magnis stragibus afflixit. Ravennam Italia urbem florentissimam suae ditioni subiecit: Romam orbis Dominam ac caput occupavit: ceteras item Italia partes expugnavit. Devicta verò Roma singulare clementiae documentum exhibuit: omnibus enim qui ad sacras ades confugissent, parci iussit. Alarico consanguineus & successor ADOLPHUS rogatus à pia conjugis sua filia Imperatoris Theodosij in Gallias dimissa Italia properavit, indeq; pulsus in Africam Vandalis Galliam suo imperio adjecit. Postea verò in Hispaniam se conferens inclutam illam nationem exterorum incursionibus, oppressionibus & innumeris vexationibus ita liberavit, ut postea Gothorum regimini ultra trecentos annos feliciter subiecta eò nunc amplitudinis & gloria ascenderit, ut si nò prima & praecipua orbis natio, inter primas tamen facile habeatur. Nec Germani, ut ad vicinos mea oratio se convertat, expertes fuerunt Gothica fortitudinis: utpote quorum provincia nobilissima, Pomerania, Borussia, & Megapolis primi illius exercitus, qui Duce Bericone patriae finibus migravit, prima sedes, prima praeda, prima etiam victoria fuerint. Ex his etenim locis, cum jam aliquantulum hic requievisset & vires in mari collapsas recuperasset, velut apum examen se diffuderunt & in omnes terrarum angulos di-

stri-

tribuerunt. Saxones Danis bellum inferentes repressit ac domuit Humelus: Rebelles verò Borussos & Livonos compescuit Ericus victoriosus. Et quis quaso vel disertissimus veterum Gothorum virtutes dicendo persequatur? Ad modernos potius veniamus, eos intueamur & quid pristinae virtutis in posteris resideat paucis contemplemur. Hic licet me magnifice offeram, & dicendi campum nactus sim amplissimum, tamen unde in tanta rerum varia amplitudine exordiar, penitus ignoro. Si enim rediivivus Alaricus & cum eo fortissimi quique veterum Gothorum, qui igni, ferro & inclutis trophaeis totum orbem compleverunt, vivisq; oculis modernam suae patriae faciem aspicerent: quae posteris suis belligerandi, quae castra metandi, quae aciei & condenda & laxanda sit ratio: quem locum hodie hastati, quem machinae aeneae teneant, attoniti & consternati faterentur se bellatores, nos verò bellatores prudentes. Sin verò tanta industria Dux & Author Potentissimus GUSTAVUS ADOLPHUS majoribus suis tàm cernendus daretur, cum

Gustaviae
na virtus

Ipse manu sua tela gerens praecedit anhelis
— Militis ora pedes —

Lucan, l.
9.

Et nullis periculis, nullis regij sui corporis incommodis, quae ceteros tanta Majestatis viros remorari solent, à rebus gerendis abduci se sinit, sed ipse vigilare, festi-

sti-

stimare & cuncta obire conspiceretur? Nihil, opinor,
hic aliud dicerent, quam Duce tanto esse subditos felices,
infelices verò quoscunq; contranitentes. An fallor? certe stupet Lithuania, tremit Borussia, admiratur
Pomerania, exultat Saxonia, omnes deniq; admirandam S. R. M. fortitudinem incredibili clementiâ temperatam pleno ore depradicant, commendant,
exosculantur. Nam compositâ jam dudum fraude Dani, qui Sueticas arces & munitiones non virtute,
sed dolo, non ferreis sed argenteis telis expugnavit; & domatâ Russorum barbarie: qui primi S. R. M. hostes & armorum tractandorum orchestra fuerunt:
postquam iterum recoquenda nobis restaret implacabilis Polonica Lix, visum est in eum potius conferri pestem illam, quam in nos multos jam annos machinatus est, inq; regni Polonici viscera ense adigere, ut ita pacem qualem nobis ratio à Polono impetrare nequijt, pacem quæ nihil insidiarum, nihil fraudis esset habitura, sed quæ salvis regni juribus & sacris nostris illibatis quæsitâ videretur: eam, inquam, civium Polonicorum cœdes, urbium expugnationes & cœtera belli incommoda nobis tandem aliquando extorquerent. Nec mora, ubi robur exercitus Suetici 30000. virorum secundo vento in Livoniam esset abductum, & portus fluminis Dunæ occupatus, miles in continentem expositus post paucos dies in conspectum

Etum munitissima urbis Rigæ prodijt. Hic alij castrametari incipiunt, alij aggeres construunt, alij vallum jaciunt, alij fossas ducunt, & quidquid erat munitio-
num pro se quisq; sedulò faciebat. Non interim his annitentibus cessavere urbis defensores, sed Regia munimenta destructum ire, suosq; defensare & vices nostratibus reddere pro virili non destiterunt. Quò ergo animosius ab ijs est restitum, hoc arctius sunt oppugnati: omnes viarum aditus, omnes exitus sunt ad-
empti: diverticula quæ solus Duna fluvius reliqua fecerat arctissimè adeò erant clausa, ut sagacissimis eorum tabellarijs licet eadem qua antea transitum sæpè molirentur, hæc tranare non licuerit: grandioribus etiam tormentis circum circa urbem collocatis summâ vi ac vehementiâ munitionum eorum pinnas ita verberavit, ut vix in urbe consistendi locus fuerit: prætorium, templa, adesq; tam publicas, quàm privatas ruinis deformavit. Confessa fuit urbs tandem devicta amplius 100. globos immense magnitudinis in se una hora explosos numerasse, omnium verò sub toto obsidionis tempore sibi immissorum excessisse numerum 5000. Tanta Gostaviana fortitudinis vigilantia! tanta ejus celeritas! tantum in expugnanda urbe hac fuit studium Gustavianum! Neq; id aperto solum Marte præstitit, sed & clandestinis cuniculis: nocturno enim tempore munimenta Rigensia suffodere

Oppu-
gnatio
Rigæ.

Et cuniculos agere ita properavit, ut ante diluculum
 unâ nocte tribus in locis eos perfecit, Et longum in-
 spatium diduxerit suppositis 24. cadis pulvere ni-
 trato repletis. Huc usq; repellendi hostem urbi ali-
 qua spes fuit, verum hinc alium alius consulere, hinc con-
 solari, hinc obstupescere, hinc silere: audisses certè eju-
 latum infantum, ploratum pudicarum virginum, plā-
 ctum honestarum matronarum vite atq; pudicitie
 sue timentium; consolationem deniq; fortium Et pru-
 dentum virorum, qui intuentes certissimâ Et inevita-
 bilem sibi jâ jam imminentem perniciem nō temerè, sed
 coacti, non proditoriè, sed Arte Et Marte Bellicosissi-
 mi Herois GUSTAVI ADOLPHI, in ejus
 arbitrium se, suosq; dediderunt. Hic non possum mi-
 hi temperare, quin ex literis Spectabilem Consulum
 atq; Senatus præfata urbis Regi Polonorum datis, En-
 comium virtutis Gustavianæ huc transcribam: Ad-
 mirabilem, ajunt, victoris clementiam & lenita-
 tem satis prædicare non possumus, qui summâ mo-
 deratione animi fortunam suam superavit ac nos
 vivere coëgit. Et in alijs ad Razevillium Campi-
 ducem Polonum: summis in coelum laudibus efferi-
 mus clementiam Serenissimi Regis GUSTAVI
 ADOLPHI, qui inscijs nobis ac minimè speran-
 tibus, militis impetum prædæ ac direptionis avi-
 dissimum imperio ac sapientiâ suâ cohibuit; alio-
 quin

Encomi-
 um Go-
 stavianæ
 virtutis
 à Rigen-
 sibus

quin ante dies aliquot extremam cladem ignoran-
 tes passi fuisset. Hac illi. Quibus ita feliciter
 Et animo verè Heroico patratæ, cum Polonus irâ
 Et furore percitus adhuc rerum suarum securus esset:
 nihil tantæ urbis quasi finium suorum propugnaculi
 clade, nihil civium interneccione horribili, nihil ipsius
 Lithuanie subjugatione moveri, vel ullam honestæ Lithua-
 compositionis spem ostendere videretur, sed in medijs niæ sub-
 Lithuanicis tumultibus omnia astu atq; tergiversa- jugatio.
 tione, lucrando temporis Et melioribus occasionibus
 intentus ageret, pari hostilitate per Borussiae terras
 grassatum est. Territata armis Varsovia, patet no-
 stris navibus Pillou, forti pugna debellatum Marien-
 burgum, imò ferè quidquid est illius provincie S. R.
 M.^{ti} accessit, sed non sine fortitudinis singulari docu-
 mento. Nam ut ea nunc præteream, quæ conjunctis
 viribus Et toto nostro exercitu sunt gesta, memento-
 te solum quid in defensione urbis Poutscæ à paucis fa-
 ctitatum audiveritis. Postquam enim Polonus e-
 doctus jam esset paucitatem nostratum tutari Pout-
 scam, Et si obsideretur, non præsto esse qui pressa suc-
 currerent; huc ire, huc omnes suos nervos intendere
 Et hunc bolum è faucibus hostium repetere libitum est:
 ideoq; nusquam cessavit, sed ubiq; summâ vi, impetuq;
 mania atq; turres verberavit. Defensores verò urbis
 quæadmodum nullis adversitatibus frangi, nec multi-
 C2 tu-

Borussiae
 Vastatio

Pugna
 Poutscæ-
 sis.

tudine hostium terreri, sed prudenter omnia aggredi, esse animi fortis noverunt: ita quamvis mille impeterentur machinis & extrema quæq; perferre cogerentur; crebro tamen relictis manibus impari adeo numero hostem adoriuntur, vebementius praeliantur, & in castra feriendo prosequuntur. Unde exigua hac militum manus centies, aut quod excurrit, de tanta hostium caterva triumphasse dicitur. Viribus tandem minor attrita & fracta non hostium impetu licet acerrimo, sed duro famis telo, urbem honestis legibus relinquit. Militem hunc urbe exeuntem intruens Imperator Polonus super fortitudine ejus stupefcit, & quemq; eorum epulis suis & hoc præconio dignum censet: Tales, ait, Polono exopto Milites & Duces, qui pares sint Sittonio & cæteris, qui robur addiderunt forti huic militi. Bene equidem ille, nec enim hostis suâ laude fraudandus est, sed quod in causa aliâs injusta pares sibi exoptet milites, nihil est, nec unquam voti compos erit. Nam

Frangit & attollit vires in milite causa,
Quæ nisi iusta subest, excutit arma pudor.

Talibus, ut modò dixi, Ducibus, talibus etiam militibus, qui in periculis animosi & cauti, in castris legum observantes, ubiq; verò fortes sunt; adhuc bonitate suæ causæ stipatus Potentissimus GUSTAVUS ADOLPHUS non solum effrenatam Polonorum

an-

audaciam libidinemq; nos deglubendi quinquennibus inducijs minuit, sed etiam pro exili Christi ovili adversus omnium malorum sentinam Papam & Germanici tumultus tubam Tilli non est veritas arma sumere, feliciter retundere & longè fugare. Pomernicis enim finibus superiori Anno potentiâ altissimi & Regis GUSTAVI manu fortiter est expulsus, fortius urbe Francofurtensi, omnium verò fortissimè in campis Lipsensibus 7. Septembris hujus Anni debellatus est. Nam quemadmodum Tilli hunc diem, adeoq; hanc pugnam omnes anteactos labores, victoriasq; confirmaturam & laudem potenti suo hosti detracturam sperabat: ita instruendæ suæ aciei temporis, lociq; non erat negligens, sed cum exortu solis præoccupato campo ita aciem prior adordinavit, ut non solum tormenta bellica, verum etiam solis radij adversi & venti hostes ferirent. Fuit hac, fateor, baud vituperanda militaris industria, utpote cujus dispositioni omnia adversarij erant attemperanda, & quæ ardua quæq; & cuncta adversa ostentabat: vincere tamen hoc arduum, esse industriæ & virtutis verè Heroicæ fateamur necesse est. Cum igitur jam aliquandiu

Inter utrosq; volat dubijs victoria pennis,
Victus tandem, imò victus est Tilli ille, qui hætenus
Martis quodam blandimento obcecatus se invictum,

C 3

pro-

Bellum
cum Im-
peratore
Romano

Pugna
Lipsensis

Moderni veteribus praestant,

proclamari voluit, atq; adeò cœsis 20000. benè armatis, jacturâ insuper ditissimi commeatus, machinarum atq; vexillorum innumerabili factâ, saucius Tilli ipse cum paucis aufugit, evasit, erupit. O victoriam divinam, victoriam solatij plenam! ô GUSTAVUM heroem, heroem cui omnia dona supra humanam sortem eminentia largiter sunt collata. Annon ergo, ut intra limites meæ orationis me contineam, mascula Gothorum veterum virtus in posteris etiamnum residet? siccine Martis gladium à majoribus nostris hic olim effossum prudenter gerunt, nè rubigine sed hostium sanguine obducatur? quis ergò neget in modernis non solum priscam illam fortitudinem vivere, sed singulari insuper prudentiâ, & quæ eorum ducit, pietate auctam nunc nunc eminere? imò verò quantum moderni veteribus Religione, & sincero Dei cultu, quantum armorum tractandorum usu & rerum gerendarum solertiâ, quantum insuper bonitate suæ causæ præstant: tantò confidentiùs gladios stringunt & humanum sanguinem fundunt. Veteres enim Gothos ad tantas res moliendas impulit sæpè desiderium tuendæ libertatis, quæ ante omnes res visa est illis semper desiderabilis, nec ullum periculum defugerunt, ubi affulsit vel minima spes vindicandi se in libertatem. Nec illud perperam, ecquis enim non malè venit illi à quo vel servitute, vel alio quocunq; incommodo

do coërcetur? unde verè Salustius, libertatem nemo bonus nisi cum anima simul amittit. Sperata etiam victoria honor, qui generosos quosq; stimulare & animare solet, nonnunquam Gothos ad belligerandum excitavit: sæpè studij bellici gratiâ, in qua veteres palmarium felicitatis politica ponebant, vicinas terras invaserunt, finiumq; dilatandorum gratiâ. Nec rarò ut otium excuterent, & nè domi desides cucurbitas pingere atq; torpere viderentur, arma adjacentibus terris intulerunt. Nihil enim à Gothis aequè est nauseatum, atq; otium & ignavia, pestis illa rei tam publicæ, quàm privata, quæ juventuti perniciēs, senectuti verò macula est:

Adde quod ingenium longâ rubigine læsum. Torpet, & est multo quàm fuit ante minus. Hic, ut auditis, fuit finis tot susceptorum bellorum à Gothis, eū certè si cum fini bellico S. R. Mis conferas, non per omnia convenire, quin imò toto cælo distare eos deprehendes. Non S. R. Mis proposita vana gloriola, quæ suos sectatores ut plurimum transversos agit: nec pleonexias causâ, ut fines regni sat amplius adhuc propaget, innumeris periculis regium corpus objectat, & lethiferos hostium ictus toties sustinet, nequaquam: sed libertatem nostram, pacem, etiam non insidiosam illam ac servitutis pactionem à Polonis sæpius oblatam, sed honestam atq; tolerabilem,

Causa belligerandi à veteribus Ge. this.

Finis S. R. M. à priorj longe di. versus.

in

Causa
belli Ge-
manici.

Germa-
niae sta-
tus ho-
stis.

in qua salva Religio, salva leges, salva omnia aut
certè pleraque, & publica, & privata subditorum bona
que animi, que corporis, que fortunarum in maximo
Matris strepitu quasivit. Quis ergo cogitet, ne-
dum dicat hanc esse pruriginem inanis gloriæ? Nemo.
Nec res S. R. Mis licet secundissima animum ejus
ita agitant, ut studio dilatandorum finium nunc Ger-
maniam invadat, absit: sed Jugo Pontificio pressis
succurrendi, aras ac focos eorum defendendi, injurias
hostiles ab illis arcendi, hostiumque insultus à nostris fi-
nibus propulsandi gratiâ, dies noctesque indigilat. Nam,
ut missas nunc faciam injurias illas, quas minimè spe-
ranti S. R. Mis in Prussia sub umbra solùm & autho-
ritate Excelsi nominis Imperatorij Cæsar intulit, &
vexationes innumeras in Pomeranos sub solo prate-
xtu belli Svetici, inque nostri invidiam exercitas; ee-
quis queso nisi talpâ castior, aut muro istoc surdior sit,
qui ignorare se dicat Christiano homini nunquam non
deplorandam faciem Germania? Germania, inquam,
non ita pridem Mysarum matris suavissima, artium
officina illius peritissima, & vera Religionis quasi pa-
radisi divini. Huic florētissima, ab quid dixi? imò verò
nunc miserrima Germania incubat, hanc enervat, hanc
ceu hirudo exsugit versipellis Jesuitarū factio, princi-
pū fascinatrix, pacē perosa, sanguinē Christianum ac
cædes ubique spirans, cruore Regū ac Principum lavās

ma-

manus. A quo tandem Tyranno unquam gentium tam
immane facinus patratum, & tanta savitia beluinaque
feritas in homines est exercita, atque à Pötificijs in ur-
bibus Passievalcensi & Magdeburgensi? Christiernus
certè Danus, ut nostri mali memoriam recordemur,
licet omni humanitate exutus, & ille extremâ suâ ma-
litiâ insignis Ivan wasiliviz Russorum Princeps, si-
cum Passievalcensis & Magdeburgicæ Laniena car-
nificibus comparentur, illi mites, hi verò immites, &
si quid beluinâ immanitate immaniùs dici possit, ap-
pellari merentur. Moderatiores meritò Attila &
Tamerlanes Scythæ censerì debent, quorum alter se
Dei flagellum, alter Iram Dei & terræ vastitatem
nominari voluit; quàm hi, qui se vivos Dæmones
profitebantur, & in puellulas septennes (obe abhor-
ret natura!) caprinâ quadam libidine debacchati sunt.
Quid ergo? Annon justè succursum est Germanorum
misericordia & tantæ immaniti occursum? ita puto.
Et certè ni factum fuisset à S. R. Mis, eorum felici-
tas & victoria, nostra tandem aliquandò fuisset cala-
mitas: prostituissimus horum libidini fortunas, cor-
pora, & quæ omnium defensione dignissima, anima-
rum nostrarum salutem. Quæ certè extra Regni fi-
nes prævenire magni animi, singularis confidentiæ
& intrepide virtutis est indicium. Terror enim ho-
sti incutitur, vicini admirantur, & plurimum autho-

Laniena
Passieval-
censis &
Magde-
burgen-
sis.

D

ri-

ritatis audenti parti conciliatur. Nec est qui satius
 esse negaverit, invadere, expugnare, miscere cœdibus
 hostilem regionem, quàm hæc mala domi cum excidio
 Reip. & civium internecione perpeti. Hostilibus e-
 nim sedibus belli difficultatibus implicatis siccatur &
 arefcit fons ille, unde belli præsidia manabunt. Ten-
 tavit hoc non sine felici successu Alexander Magnus:
 pressit etiam diu Portas Romanas Lacedæmoniorum
 Dux Hannibal. Sed quid externis immoror? Dome-
 stica exempla veterum & modernorum abundè edo-
 cent, salubrius Reip. esse hosticam belli sedem eligere,
 quàm eum domi opperiri: Leonina Polonorum fero-
 cia, & intractabilis gens à S. R. M.^{te} in proprijs lati-
 bulis est requisita, educta, oppressa. Inauditam Pon-
 tificiorum libidinem vi & armis occupandi aliena,
 non solum nostris finibus prohibuit, sed subjugatis eti-
 am antea à se provincijs cedere coëgit. Quocirca
 Periodus illa bellorum externorum, bellorum, inquam,
 in Livonia, Borussia, Pomerania, Saxonia & reli-
 quis Germania provincijs nunc nunc est revoluta, sed
 longè majori hodiè quàm olim successu fortitudinis &
 fortuna. Licet enim milites moderni veterum mo-
 re non præparentur bellis: non frigore & subitâ iterû
 caloris vi corpora compingant, nec menti, maxillarû,
 cutis, & hispida barba refectione corpora deforment:
 truces in. Polonorum Cossacos, & terribiles Heiducos,
 quî

qui pralongis avium pennis obsiti, Tigridum, Leo-
 numq; & Urforum pellibus induti, turpissimo quoq; A-
 frica monstro turpiores procedunt, præstolari & pul-
 ebrè occidere non detrectarunt. Imò quod veteres
 innumerabili suâ catervâ & exercitus magnitudine
 præclare gesserunt, idem incredibili quadam Majesta-
 te & Heroicâ virtute supernè donatâ Bellicosissimus
 GUSTAVUS ADOLPHUS præstat, adeò
 quidem ut toto illorum agmine solus terribilior babea-
 tur. Ut rem exemplo ostendam; recognoscite, Audi-
 tores Spectatissimi, quid de impugnatione Naringæ
 Insule non procul Gedano disita audiveritis. Huic
 eum acrius nonnihil inbiarent nostrates, fortè globus
 ab hoste emissus sauciavit S. R. M.^{tem}, unde nobis
 causa abstinenda pugnae. Hinc, hinc profectò non
 parva affulsit spes Polonis repetendarum urbium &
 Svecos repellendi Prusiâ: accedunt ceu stentores in-
 geminantes, Regem GUSTAVUM letali vul-
 nere saucium jam obiisse. Quod cum S. R. M.^{ti} es-
 set nunciatum, & simul saucia negatâ à proceribus
 Regni tum præsentibus pugnandi copiâ, sic ex Narsio
 Poëta Regio locutam accepimus:

Equo vehi Ductore Martis dignius
 Quàm lecto cubare, Grata hæc est quies.
 Quæ grata menti, fanitatem promovent.
 Non verba nunc, sed arma tempus exigit,

Utrin-

Polono-
 rum de-
 formitas
 in bello.

Narsius
 in Gusta-
 saucio.

Utrinq; numen invocetur interim.

Victoriâ aut beemur, aut pulchrâ nece.

Hæc præfatus Brunsbergam obsidione liberandam petit, Polonus verò percussus & attonitus solo nuntio superstitis jam jamq; adventantis Regis vultum ejus baud tulit, sed certâ suâ spe decidens turpi fugâ salutem consuluit.

Conclu-
sio,

*Et hæc habui, Auditores Spectatissimi, quæ pro tempore & ingenio mei penso dicerem de revoluta periodo bellorum Gothi-
corum extra patriam. Reliquum nunc est, ut quemadmodum omnes aquæ ad mare unde venerunt, iterum ressuunt: ita D. T. O. Maximo cujus omnipotentia & clementi gratiâ tanta patriare nobis concessum est, convenit cumulatè, & ut ita loqui hic liceat, cum fœnore gratias remittere, atq; reddere. Non taliter fecit omninationi, nec eadem rerum suarum securitate nunc omnes gaudent. quâ nos, qui sub clypeo tot, tantarumq; victoriarum domi nostræ securi delitescimus. Piâ etiam, imò piissimâ & humilimâ veneratione agnoscendum est, quod Deus Potentissimum GUSTAVUM ADOLPHUM, Ducem tantæ moti pæram, cui in negotio labor, in periculo fortitudo, in agendo industria, in conficiendo celeritas adest, his patriâ nostrâ malis & afflictæ Ecclesiæ acerrimum defensorem benignè largitus sit. Ducum enim virtus totum exercitum ad eandem flectit:*

*Scilicet in vulgus manant exempla Regentum,
Utq; Ducum lituos sic mores castra sequuntur.*

Te, Deus celsissime, ardentibus etiam votis oro & obtestor, ut de cætero velis S. R. M. tem. conservare, protegere atq; tueri, ut florentissimo huic Regno incolumitas, Ecclesiæ Dei intemerata pietas & literis suum conslet Decus.

D I X I.

GRATULATIO

5.

^{O B}
VICTORIAM IN CAMPO
LIPSENSI DE HOSTIBUS EVAN-

gelici nominis die 7. Septemb. Anni 1631. cum stupore totius Europæ orbis reportatam,
Auspicio Divino, Virtute

Invictissimi Potentissimiq; Principis,

DN. GUSTAVI
ADOLPHI,

SUECORUM, GOTHORUM, WANDALORUM

Regis, Magni Principis Finlandiæ, Ducis Esthoniæ & Careliæ, Ingriæque Domini etc.

EVANGELICORUM CAMPIDUCIS ET GENERALIS, veræ Religionis ac Suecane libertatis acerrimi propugnatoris,
Victoris gloriosissimi, Triumphatoris inclyti ac semper Augusti, Domini ac Regis sui Clementissimi.

^{I N}

Regiâ Suecorum SALANA, d. 25. Novemb. ejusdem Anni, præsentibus omnibus Reip. ibidem Literariæ ordinibus,

DEO, REGI, PATRIÆQUE

Facta ab

Illustrissimi Suecorum Cancellarij,

DN. AXELII OXENSTIERNA,

Alumno,

PETRO SMALTZIO OREBROENSE
SVEGO.

UPSALIÆ, typis WALLIANIS,
Excudebat PETRUS E. WALD.